

פרשת ראה - רעיון ארגוני בהשראת "בינת הלב"¹

לאן נכון את התפילה?

2000 שנות גלות, בכל מקום התפללו היהודים ופניהם אל לירושלים: "כִּי אֶם-אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחָר ה' אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל-שְׁבִטֵיכֶם לְשׂוֹם אֶת-שְׁמוֹ שָׁם לְשִׁכְנוֹ תִּדְרָשׁוּ וְגֵאתָ שְׁמָה: (דברים, י"ב, 4). איחוד הפולחן במקדש ובעקבותיו, משחרב הבית, קביעת כוון התפילה לירושלים, מסמן כי גם תפילת היחיד מכוונת מעבר לעצמו, היא למעשה תפילת רבים משותפת.

ובדומה לכוון הפיזי, כך בשאלת הכוונה הרוחנית, קיים מתח בין תפילה הנעשית מוך מקומו של האדם וצרכיו לבין תפילה המהווה ביטוי לקשר עם האל הנעלם והנשגב. מי השילוח לומד מכאן כי "כשהאדם רוצה להתפלל יראה מתחילה אם הדבר שרוצה להתפלל עליו הוא רצון ה' יתברך [זו כוונת חכמים באמרם] יכוון את ליבו כנגד בית קדשי קדשים". מפרש בינת הלב שהמתפלל נדרש לכוון את תפילתו למה שלפי הבנתו הוא רצון ה'. כאשר הוא מתקשה בתפילתו לא בטוח שהוא מכוון נכון. אך אם תפילתו זורמת יש בה "חיות וחשק" הרי שכביכול קיבל סייעתא דשמיא וכיוון לרצון ה'. נחלקו גדולי החסידות בין אלו שאמרו שאדם מתפלל את שחסר לו, גם יהיה זה עניין קטן ופועט, לבין אלו שאמרו שאדם מתפלל לגאולת השכינה. גם כאשר לכאורה עוסק בזוטות כגון פרנסה ובריאות, הוא מכוון לתקן את מלכות ה' בעולם.

גישה שלישית אותה מציג "בינת הלב" רואה בתפילה, מסע תיקון אישי לשיפור החיבור לה'. המתפלל "מכוון ליבו למקום"² וכך קושר את צרכיו האישיים לשותפות עם רצון ה'. התפילה באופן פרדוקסלי הופכת את רצון ה' לרצונו ואת רצונו לרצון ה'.

מה השאלה?

דיויד קופריידר, מייסד שיטת "חקר מוקיר"³ אמר כי "אנשים וארגונים נעים בכיוון של השאלות אותן הם שואלים". אם ארגון ממוקד בבעיות ותקלות הוא נשאב לעיסוק בחוסר, ככל שהוא עוסק בנכסים ובהצלחות שצבר, הוא מתקדם לכיוון של חדשנות וצמיחה.

לניסוח השאלה יש תפקיד קריטי בתהליכים ארגוניים. בדומה לתפילה, השאלה מכוונת את כוונת הלב של הארגון ומגדירה את הקשר לסביבתו. סטיב ג'ובס לא שאל "איך נעשה טלפון טוב יותר?" הוא שאל "איך נעשה מחשב כף יד שמתקשר היטב?". בכך הציל את אפל מפשיטת רגל והכניס את הסמארטפון לחיינו.

למדתי מטובה אורבך כי בתהליכים השתתפותיים ניסוח השאלה הוא משימה השתתפותית בפני עצמה⁴. כאשר יועץ ארגוני פוגש את הלקוח הוא מברר יחד איתו מהן השאלות המבקשות מענה בתהליך. בגישה השתתפותית לאחר בירור ראשוני עם הלקוח המזמין, מתכנס "צוות מארגן" המייצג את מגוון מחזיקי העניין בשאלות הללו. בצוות הזה מבררים יחד מהן השאלות שנכון לשאול כאן. במקרים רבים משתנה ומדויק ניסוח השאלה שהוצבה בפתיחה. בניסוח השאלה נשאף לשאלה פתוחה ככל האפשר המכוונת לעצוב רלוונטיות הארגון לנוכח אתגרי העתיד. כך למשל, בארוע שהייתי שותף לו, במרכז לוגיסטי, התחלנו עם השאלה איך נשפר את עבודתנו ונענה על צרכי לקוחותינו? לאחר מלאכת ניסוח (יחד עם הלקוחות) הגענו לשאלה "איך ניצור מרכז לוגיסטי שאנחנו ולקוחותינו נהיה גאים להיות שותפים בו?"

ניסוח טוב של השאלה, כמו תפילה, משפר את החיבור בין "מחזיקי העניין" מכוון את הרצון המשותף ומניע לפעולה.

¹ בינת הלב - מאמרי חסידות מתל אביב על התורה והמועדים המבוססים על ספר "מי השילוח", נכתבו ע"י הרב ד"ר תמיר גרנות, ראש ישיבת ההסדר "אורות שאול".

² כפל משמעות "המקום אשר יבחר" - ירושלים והמקום ככינוי לאל.

³ חקר מוקיר שיטה השתתפותית המאפשר פיצוח אתגרים ארגוניים באמצעות למידה מרגעי שיא בעבר. פרטים באתר <https://centerforappreciativeinquiry.net/resources/what-is-appreciative-inquiry-ai>

⁴ על תהליכים השתתפותיים [באתר ניווט במורכבות](#)